

I. DIO: MJESEČNA TEMA

Tema 5: Elementi i vidovi evangelizacijske aktivnosti (EN 17-23)

Autor sažetaka i komentara: Ewald Kreuzer, FSR

U svojoj apostolskoj pobudnici "Evangelii nuntiandi" (1975), papa Pavao VI razvija jasan koncept evangelizacije s važnim elementima i vidovima. Ovi elementi slijede nauk Drugoga vatikanskog sabora (1962.-1965.), izražen osobito u dokumentima "Lumen gentium", "Gaudium et spes" i "Ad gentes". Stoga bi bilo vrlo korisno ponovno proučiti ove dokumente i usporediti ih sa sadržajem pobudnice "Evangelii nuntiandi".

17. Koncept evangelizacije. U evanđeoskom naviještanju Crkve ima zacijelo elemenata i vidova o kojima se mora voditi računa. Neki su tako važni da ih se naprosto poistovjećuje sa samom evangelizacijom. Bilo je tako pokušaja da se evangelizacija definira kao navještaj o Kristu onima koji ga ne poznaju, kao propovijedanje, katehizacija, krštavanje ili dijeljenje drugih sakramenata. Ta bogata, dinamična i složena stvarnost evangelizacije ne može se odrediti nikakvom djelomičnom i nepotpunom definicijom ako se ne želi doći u opasnost da ta stvarnost bude osiromašena ili čak osakaćena. Nemoguće ju je naprosto dosegnuti ako se ne pokušaju jednim pogledom obuhvatiti svi njezini bitni elementi. Ti elementi o kojima je za vrijeme Sinode mnogo rečeno još više su produbljeni radom koji je uslijedio nakon Sinode. Raduje Nas što je sve to u svojoj biti sukladno s baštinom II. vatikanskog sabora, naročito sa sadržajem konstitucija "Lumen Gentium" i "Gaudium et Spes" i s dekretom "Ad Gentes".

18. Unutrašnja promjena. Što se Crkve tiče, navijestiti Evandjelje znači unijeti Radosnu vijest u svaku ljudsku sredinu i u tom srazu samo čovječanstvo iznutra preobraziti, učiniti ga novim: "Evo, sve činim novo!" (Otk 21,5; usp. 2 Kor 5,17; Gal 6,15). No, nema novog čovječanstva ako najprije nema novih ljudi, krsne novost (usp. Rim 6,4) i života prema Evandjelju (usp. Ef 4,23-24; Kol 3,9-10). Dakle, svrha evangelizacije zapravo je ta unutrašnja promjena i, ako bi se to smjelo izraziti jednom riječi, Crkva naviješta Evandjelje dok samom božanskom snagom Poruke koja se naviješta (usp. Rim 1,16; 1 Kor 1,18; 2,4) ide za tim da istovremeno obrati osobnu i kolektivnu svijest ljudi, njihovo djelovanje, život i njihove stvarne životne sredine.

19. Preobrazba snagom Evandjelja. Sve što je ljudsko mora doživjeti preobrazbu! Crkvi naime nije samo do toga da se Evandjelje propovijeda na sve prostranijim područjima svijeta ili sve većem broju novih populacija već također mora težiti da snagom Evandjelja tako reći isprevrne mjerila ljudskog prosuđivanja, ustaljene vrednote, interese, misaona kretanja, ishodišna nadahnuća i životne obrasce koji su unutar ljudskoga roda u suprotnosti s Božjom Riječi i njegovim naumom spasenja.

20. Evangelizacija kultura. Važno je da se evangelizira kultura i kulture čovjeka, ali ne dekorativno, površinski lakirano, nego životno do samih korijena, u bogatom i širokom smislu što ga ti izrazi imaju u "Gaudium et Spes", polazeći uvijek od osobe i vraćajući se uvijek k odnosima među osobama i odnosu s Bogom.

Evandjelje, pa dosljedno tome i evangelizacija ne poistovjećuju se s kulturom i nezavisni su od svih kultura. Unatoč tome, Kraljevstvo koje Evandjelje naviješta žive ljudi duboko vezani uz neku određenu kulturu, a u samoj izgradnji Kraljevstva neminovno se pozajmljuju sastavnice neke kulture, odnosno sastavnice ljudskih kultura. Iako su s obzirom na kulture nezavisni, Evandjelje i evangelizacija nisu nužno s njima nespojivi već su u stanju prožeti sve kulture, a da ih one ne zarobe.

Nema dvojbe da je rascjep između Evandjelja i kulture drama našeg vremena kao što je bio slučaj i u drugim razdobljima. Treba stoga da se sve poduzme u smjeru plodnog evangeliziranja kulture odnosno, još točnije rečeno, kultura. U sučeljenju s Radosnom vijesti one moraju biti preporođene. Do takva sučeljenja, međutim, neće doći ako Radosna vijest ne bude naviještena.

21. Važnost svjedočenja životom. Evanđelje mora najprije biti razglašeno svjedočenjem. Usred ljudske zajednice u kojoj žive, neki kršćani ili skupine kršćana očituju svoju sposobnost shvaćanja i prihvaćanja, svoje zajedništvo života i sudbine s drugima, svoju uzajamnost u nastojanjima svih za sve što je dobro i čestito. Oni k tome posve jednostavno i neusiljeno zrače svoju vjeru u vrednote koje su iznad uobičajenih vrednota i svoju nadu u nešto što se

ne vidi, o čem se čovjek po sebi ne bi usudio ni sanjati. Takvim svjedočanstvom bez riječi kršćani u srcima onih koji ih vide kako žive neodoljivo izazivaju pitanje: Zašto su oni takvi? Zašto provode takav život? Što ih – ili tko ih nadahnjuje? Zašto su među nama? – Već je takvo svjedočenje šutljivo, ali vrlo snažno i djelotvorno razglašivanje Radosne vijesti. To je prvi korak u evangelizaciji. Tu su i prva pitanja koja će možda postaviti mnogi nekršćani, bilo da se radi o ljudima kojima Krist nikada nije naviješten, bilo o krštenim ljudima koji ne prakticiraju, koji žive unutar kršćanstva, ali ne i prema kršćanskim načelima, ili pak o ljudima koji

traže – ne bez patnje – nešto ili Nekoga koga naslućuju iako mu ne znaju ime. Pojavit će se zatim druga, dublja i privlačnija pitanja izazvana tim svjedočanstvom koje znači prisutnost, sudioništvo, uzajamnost i koje je u evangelizaciji bitni, općenito sasvim prvi element. S obzirom na tu vrst svjedočenja, svi kršćani su pozvani i pod raznim vidovima mogu biti pravi navjestitelji Evanđelja. Pomišljamo naročito na odgovornost s obzirom na imigrante u zemljama koje ih primaju.

22. Svjedoci riječi života. No sve to bit će nedostatno, jer se i najbolje svjedočanstvo na kraju pokaže nemoćnim, ako ne bude razjašnjeno i opravdano – Petar to označava kao “obrazloženje nade” (1 Pt 3,15) – iznijeto u obliku razgovijetnoga, nedvosmislenog navješćaja o Isusu Gospodinu. Dakle, Radosnu vijest koja je razglašena životnim svjedočanstvom ubrzo valja navijestiti i riječju života. Nema istinske evangelizacije ako se ne obznani ime, nauka, život, Obećanja, Kraljevstvo, otajstva Sina Božjega Isusa iz Nazareta. Nakon Petrova govora u jutro prvih Duhova, povijest Crkve miješa se i stapa s poviješću tog naviješćanja. I u svakom novom razdoblju ljudske povijesti, u želji da neprestano naviješta Evanđelje, Crkvu muči samo jedno: Koga poslati da naviješta otajstvo Isusa Krista? Kojim jezikom navijestiti to otajstvo? Što učiniti da ono odjekne i stigne do svih koji ga moraju čuti? To razglašavanje – *kérygme*, propovijedanje ili kateheza – ima tako važno mjesto u evangelizaciji da se često uzima kao njena istoznačnica. Ono je ipak samo jedan vid evangelizacije.

23. Dinamizam evangelizacije. Navješćaj doista dosiže svoju puninu kad se poslušna, prihvati i usvoji te u onome koji ga je tako primio izazove unutrašnji pristanak. Svakako, pristanak uz istine koje je Gospodin u svom milosrđu objavio. Ali još i više: pristajanje uz životni program koji to pristajanje uključuje, na život koji je odsad promijenjen. Ukratko, pristanak uz Kraljevstvo, odnosno uz “novi svijet”, novi poredak stvari, nov način postojanja, življenja i suživota koji započinju s Evanđeljem. To pristajanje koje ne može ostati apstraktno i beživotno zapravo se očituje opipljivim i vidljivim ulaskom u neku zajednicu vjernika. Tako oni čiji je život preobražen nadiru u zajednicu koja je sama po sebi znak preobrazbe, znak novosti života: to je Crkva, vidljivi sakrament spasenja (usp. Drugi vatikanski ekumenski sabor, dogmatska konstitucija o Crkvi “*Lumen gentium*” 1, 9, 48; Pastoralna konstitucija o Crkvi u suvremenom svijetu “*Gaudium et Spes*” 42, 45; Dekret o misijskom djelovanju crkve “*Ad gentes*”). Sam pak ulazak u crkvenu zajednicu izražava se i mnogim drugim znakovima koji su nastavak i proširenje znaka Crkve. U dinamici evanđeoskog naviješćanja onaj koji prihvati Evanđelje kao Riječ na spasenje (usp. Rim 1,16, 1 Kor 1,18) obično to sakramentalno očituje pridruženjem Crkvi i primanjem sakramenata koji očituju i podržavaju to pridruženje, milošću koju daju.

Pitanja za razmišljanje i raspravu u bratstvu

1. Što “evangelizacija” znači za Crkvu?

2. Zašto je evangelizacija kultura tako važna? Na koje se načine može dogoditi ova “inkulturacija” Evandjelja?
3. Kako mi, svjetovni franjevci, možemo “evangelizirati” ljude, posebno one koji su kršteni, ali ne prakticiraju svoju kršćansku vjeru, ili one koji su u potrazi za smislom vlastitoga života? Na koje načine možemo biti nadahnuti primjerom svetoga Franje?

II. DIO: DUHOVNOST I SOCIJALNI NAUK CRKVE

Tema 2 od 9: Nedjelja božanskoga milosrđa; beatifikacija pape Ivana Pavla II

Autor razmatranja, sažetka i pitanja: fra Amando Trujillo Cano, TOR

Prvi dan mjeseca svibnja 2011. bit će dan za pamćenje za katolike, ali i za mnoge druge, zbog beatifikacije blagopokojnoga pape Ivana Pavla II od strane njegova nasljednika pape Benedikta XVI u Bazilici svetoga Petra u Rimu, gradu koji je tijekom 26 godina i 168 dana imao priliku gledati i slušati ga kako izvanredno obavlja svoju službu. Tijekom tog vremena, Papa blage uspomene posjetio je 129 različitih zemalja tijekom 104 međunarodna putovanja, i 259 gradova u Italiji tijekom 146 putovanja, što ukupno iznosi kao putovanje oko svijeta 29 puta. Datum odabran za ovo službeno proglašenje od strane Crkve pada na blagdan Božanskoga milosrđa (II. vazmena nedjelja), a proširio ga je na cijelu Crkvu upravo Ivan Pavao II, 30. travnja 2000.,

prilikom kanonizacije poljske redovnice Marije Faustine Kowalske. Pokojni Papa preminuo je 2. travnja 2005., večer uoči Nedjelje božanskoga milosrđa. U svojoj propovijedi tijekom spomenute mise kanonizacije, sada blaženi Papa govorio je o “putovima milosrđa” kao središnjoj temi Božje riječi koja se čita toga dana, posljednjega unutar Vazmene osmine. Naravno, on je napravio i nekoliko usporedbi s izvanrednim duhovnim iskustvom sestre Faustine. Evo nekih njegovih riječi toga dana:

“Važno je da prihvatimo cijelu poruku koja nam dolazi od Boga na ovu Drugu vazmenu nedjelju, koja će se odsada u cijeloj Crkvi zvati “*Nedjelja božanskoga milosrđa*”. Raznolikošću čitanja, liturgija, čini se, naznačuje put milosrđa koji, dok ponovno uspostavlja odnos svake osobe s Bogom, također stvara nove odnose bratske solidarnosti među ljudima. Krist nas uči: “Čovjek ne samo da prima i ima priliku iskusiti Božju milost, nego je i pozvan “prakticirati milosrđe” prema drugima: “Blago milosrdnima, oni će zadobiti milosrđe” (Mt 5,7) (*Dives in misericordia*, br. 14). On nam je također pokazao mnoge putove milosrđa, koje ne samo da oprašta grijeha nego dosiže sve ljudske potrebe. Isus se prigiba prema svim vrstama ljudskoga siromaštva, materijalnog i duhovnog. Njegova poruka milosrđa nastavlja dopirati do nas kroz njegove ruke koje pruža prema čovjeku koji pati. Tako ga je vidjela sestra Faustina i proglasila to ljudima na svim kontinentima kada je, skrivena u svome samostanu Lagiewniki u Krakówu, svoj život učinila himnom milosrđu: *Misericordias Domini in aeternum cantabo.*” (*Homilija Svetoga Oca, misa kanonizacije sestre Marije Faustine Kowalske na Trgu svetoga Petra, nedjelja, 30. travnja 2000.*)

Karol Józef Wojtyła (18. svibnja 1920. – 2. travnja 2005.) poznat je iz toliko mnogo razloga da ih je nemoguće sve opisati u kratkom razmatranju poput ovoga. Budući da ovaj dio mjesečne teme nastoji naglasiti vezu između kršćanske duhovnosti i socijalnoga zalaganja svjetovnih franjevaca, čini se prikladnim prisjetiti se kako je on dao neizbrisiv doprinos socijalnom nauku Crkve i da je izravno uputio nekoliko poruka međunarodnom vodstvu FSR-a.

U odnosu na njegov doprinos razvoju socijalnog nauka Crkve, treba spomenuti njegove socijalne enciklike koje su postale smjerokazi u tome radu. Njegova prva socijalna enciklika zvala se *Laborem Exercens* (“O ljudskome radu”), i objavljena je 1981. Bavi se pravima radnika i njihovim dostojanstvom i zamišljeno je da obilježi devedesetu obljetnicu enciklike pape Leona XII *Rerum novarum*. Njegova druga socijalna enciklika nosila je naslov *Sollicitudo rei socialis* (“O socijalnim pitanjima”) i objavljena je 1987. Označila je dvadesetu obljetnicu socijalne enciklike pape Pavla VI *Populorum progressio*. Njegova treća socijalna enciklika je bila *Centesimus annus* (“Stota godina”) i izdana je 1991., na stotu obljetnicu enciklike *Rerum novarum*. Bavi se analizom socijalnih okolnosti u svjetlu pada komunizma. Među njegovim ostalim enciklikama, važno je spomenuti jedanaestu, nazvanu *Evangelium vitae* (“Evandjelje života”), napisana 1995. Bavila se pitanjima kao: pobačaj, eutanazija, pokusi na embrijima i druge prijetnje ljudskome životu, ali i njegovoj svetosti i dostojanstvu.

S druge strane, njegove poruke FSR-u tijekom njegovih susreta s njegovim međunarodnim vodstvom također predstavljaju također važnu referencu u traženju načina za ispunjenje poziva svjetovnih franjevaca u svijetu i u Crkvi u današnjem vremenu. Evo nekih riječi članovima Generalnoga kapitula FSR-a 1982.:

“Uz vrijednosti Evanđelja, ali još uvijek kao dio njih, proizlaze iz samoga Pravila, vrlo jasne ljudske vrijednosti, za koje, kao stanovnici ovoga svijeta i kao kršćani, preuzimate vremenite i društvene obveze, da biste na ovaj način vršili snažan utjecaj na zemaljske stvarnosti, u kojima se osjećate, zbog uzvišenosti poziva, kao kod kuće, u svojoj vlastitoj domovini. Svjesni da je u vama kraljevsko svećenstvo, kroz krštenje, budite uvjereni da vam nitko ne može zabraniti ulazak ni u jednu zemaljsku stvarnost, društvenu i ljudsku, jer ste vi oni koji su pozvani dati kršćansku i ljudsku dušu svim ovim stvarima. Potom prihvatite poziv koji proširujem na sve muškarce i žene dobre volje da dostojanstvo koje *ljudski rad* ima pred Bogom može biti prepoznat i da, u teškim uvjetima današnjice, svaka osoba može pronaći ispunjenje i u miru sudjelovati u djelu stvaranja i društvenom dobru radom dostojnim ljudskih bića.” (usp. *Ivan Pavao II, Laborem Exercens*, 24). [*Obraćanje Ivana Pavla II članovima Generalnoga kapitula Franjevačkoga svjetovnog reda*, ponedjeljak, 27. rujna 1982.]

Konačno, prisjetimo se nekih njegovih riječi iz njegovoga iskrenoga poticaja članovima Kapitula FSR-a 2002.:

“Crkva očekuje od jedinstvenog Franjevačkoga svjetovnog reda veliko služenje ostvarenju Kraljevstva Božjega u svijetu danas. Ona želi da vaš Red bude primjer organskog i strukturalnog, kao i jedinstva karizme, na svim razinama, kako biste se predstavili svijetu kao “zajednica ljubavi” (*Pravilo FSR-a* 26). Od vas, svjetovnih franjevaca, Crkva očekuje hrabro i ustrajno svjedočenje kršćanskoga i franjevačkoga života koji teži izgradnji bratskijeg i evanđeoskijeg svijeta, kako bi se ostvarilo Kraljevstvo Božje... Ako ste uistinu potaknuti Duhom na ostvarenje savršenosti ljubavi u vašem svjetovnom staležu, “bilo bi kontradikcija zadovoljiti se životom u osrednjosti, obilježenim minimalnim etičkim normama i plitkom religioznošću” (*Novo millennio ineunte*, br. 31). Morate biti ozbiljno predani “visokom mjerilu običnoga kršćanskog života” (*ibid.*), na koji sam pozvao sve vjernike na kraju Velikoga jubileja 2000. godine.” [*Obraćanje Ivana Pavla II Franjevačkome svjetovnom redu*, petak, 22. studenoga 2002.]

Duhovnost vjernika laika; djelovati s mudrošću

(*Kompendij socijalnog nauka Crkve*, br. 545-548)

Tema nastavlja s predstavljanjem drugoga dijela trećeg poglavlja *Kompendija socijalnog nauka Crkve*, s naslovom: *Socijalni nauk i zauzimanje vjernika laika*. Ovoga puta bavimo se brojevima 545 do 548, zaokružujući sljedeće naslove: *Duhovnost vjernika laika* i *Djelovati s mudrošću*. Ove teme se uklapaju budući da smo se upravo kratko dotakli baštine Ivana Pavla II na polju Socijalnog nauka Crkve i nekih njegovih pobudnica upućenih FSR-u. Sjajno je spojio područje vjere i zemaljskih stvarnosti, vrijednosti Evanđelja i ljudske vrijednosti, kraljevsko svećenstvo vjernika i njihovo društveno poslanje. Kroz duboka teološka promišljanja i pronicljivu društvenu analizu, promicao je ono što *Kompendij* zove *autentična laička duhovnost*. Njegova predanost miru, ljudskom životu, obitelji, solidarnosti, slobodi i društvenoj pravdi, ukorijenjena u vrijednostima Kraljevstva Božjega, snažno je svjedočanstvo njegove žarke želje da se Kristu dopusti da potpuno uđe u živote vjernika, Crkve i svijeta.

b. Duhovnost vjernika laika

545. Vjernici laici pozvani su njegovati istinsku laičku duhovnost, koja će ih obnavljati kao nove muškarce i žene, uronjene u otajstvo Boga i uključene u društvo, svete i posvetitelje. Takva duhovnost gradi svijet prema Isusovu Duhu: čini sposobnima gledati iznad povijesti, a da se od nje ne udalji; njegovati žarku ljubav prema Bogu, ne skrećući pogled s braće koja se uspijevaju čak vidjeti onako kako ih vidi Gospodin i ljubiti kako ih on ljubi. To je duhovnost koja zazire i od intimističkog spiritualizma i od socijalnog aktivizma i zna se izraziti u živoj sintezi koja ljudskom postojanju daje jedinstvo, značenje i nadu, premda je to postojanje proturječno i razlomljeno zbog brojnih različitih razloga. Nadahnuti takvom duhovnošću, vjernici laici mogu pridonijeti “poput kvasca, posvećenju svijeta vršeći vlastitu dužnost, vođeni evanđeoskim duhom, i tako drugima otkriti Krista u prvom redu svijetleći svjedočanstvom svoga života” [*Lumen gentium*, 31].

546. *Vjernici laici moraju svoj duhovni i moralni život jačati usavršavanjem kompetencijaa koje se traže za obavljanje njihovih društvenih obveza.* Produblјivanje unutarnjih motivacija i stjecanje stila prikladnoga za zauzimanje na društvenom i političkom području plod su nadasve dinamičnog i trajnog puta formacije, usmjerenog nadasve na postizanje sklada između života – u svoj njegovoj složenosti – i vjere. U iskustvu vjernika, naime, “ne mogu biti dva usporedna života, s jedne strane, tzv. “duhovni život” sa svojim vrednotama i zahtjevima; s druge tzv. “svjetovni život”, tj. život u obitelji, na poslu, u društvenim odnosima, u političkom i kulturnom djelovanju”. [*Christifidelis laici*, 59]. *Sinteza između života i vjere zahtijeva put kojemu ritam daje mudrost čimbenika označenih kršćanskim itinerarijem: uporište u riječi Božjoj; liturgijsko slavljenje kršćanskoga otajstva; osobna molitva; autentično crkveno iskustvo obogaćeno posebnom formacijskom službom mudrih duhovnih vođa; ostvarivanje*

socijalnih kreposti i ustrajno zauzimanje u kulturnoj i profesionalnoj formaciji.

c. Djelovati s mudrošću

547. Vjernik laik mora djelovati prema zahtjevima što ih diktira mudrost: to je krjepost koja priprema da se u svakoj prilici razluči pravo dobro i izaberu prikladna sredstva za njegovo postizanje. Zahvaljujući njoj, ispravno se primjenjuju moralna načela na posebne slučajeve. Mudrost se raščlanjuje na tri dijela: razjašnjava priliku i procjenjuje ju, nadahnjuje odluku i daje poticaj za djelovanje. Prvi se dio odlikuje razmišljanjem i savjetovanje da bi se proučio argument tražeći potrebna mišljenja; drugi je vrednovanje analize i suda o zbilji u svjetlu Božjega nauma; a treći dio, odluka, temelji se na prethodnim fazama koje čine mogućim razlučivanje onoga što valja poduzeti.

548. *Mudrost osposobljava za donošenje dosljednih odluka, s realizmom i osjećajem odgovornosti prema posljedicama vlastita djelovanja.* Prilično rašireno viđenje koje mudrost poistovjećuje s lukavošću, utilitarističkom proračunatošću, nepovjerenjem ili bojažljivošću i neodlučnošću, prilično je udaljeno od ispravnoga shvaćanja te kreposti koja je svojstvena praktičnom razumu koji pomaže pri odlučivanju s promišljenošću i hrabrošću o činima koje treba poduzeti, postajući mjera ostalih kreposti. Mudrost potvrđuje dobro kao dužnost i pokazuje način na koji se osoba odlučuje da ga poduzme [usp. *Katekizam Katoličke crkve*, 1806]. Ona je, na kraju, krepost koja zahtijeva zrelo služenje mislima i odgovornosću, u objektivnom poznavanju prilika i u ispravnoj volji koja vodi do odluke.

Pitanja za razmišljanje i raspravu u bratstvu

1. Kako doživljavate *milost* u svome životu svjetovnih franjevaca?
2. Što vas najviše impresionira u pozivu Ivana Pavla II da *snažno utječemo na zemaljske stavnosti*?
3. Kako biste opisali *autentičnu duhovnost vjernika laika*?